

Hoe moet de
voedingsindustrie
zich voorbereiden
op de arbeidsmarkt
van morgen?

IPV

Opleidingsadviseur
van de voedingsindustrie

2012 | 2013

*“Met een relatief
constante tewerkstelling
is de voedingsindustrie
dé sterkhouders
binnen de totale
Belgische industrie”*

Waar vinden we personeel over 5 jaar?

De Belgische voedingsindustrie

De voedingsindustrie verwerkt grondstoffen, afkomstig uit landbouw en visvangst, tot voedingsproducten voor mens en dier. Tot de voedingsindustrie horen zeer diverse subsectoren als koekjesfabrieken, brouwerijen en frisdrankproducenten, de zuivelsector of de vleesverwerkende nijverheid.

De Belgische voedingsindustrie telt in totaal 4.500 bedrijven die samen bijna 90.000 werknemers tewerkstellen, van wie ongeveer twee derde arbeiders en één derde bedienden.

Sterkhouder binnen de industrie

Met een relatief constante tewerkstelling is de voedingsindustrie een sterkhouder binnen de totale Belgische industrie. Conjunctuurwisselingen hebben weinig impact op het globale niveau van de werkgelegenheid binnen de sector. Ondanks de doorgevoerde automatisering en informatisering blijven menselijke arbeid en knowhow een belangrijke factor in de ontwikkeling, productie en marketing van de producten.

Uitdagingen van de arbeidsmarkt

Toch stellen zich een aantal uitdagingen op vlak van tewerkstelling. De krimpende arbeidsmarkt zorgt ervoor dat voedingsbedrijven steeds meer moeite moeten doen om vacatures ingevuld te krijgen. Nieuwe werknemers aantrekken en de huidige zo lang mogelijk houden is van strategisch

belang geworden. Daarnaast is het een uitdaging op zich om oudere werknemers langer aan de slag te houden. Net zoals in andere sectoren zet het vergrijzingsproces zich ook in de voedingsindustrie met rasse schreden voort. Aandacht voor opleidingen, functionele mobiliteit, aanpassing van jobs en werkbaarheid zullen nodig zijn om werknemers een loopbaan lang aan de slag te houden.

IPV, van opleidingsadviseur naar personeelsadviseur

In de loop der jaren heeft de sector via haar opleidingsorganisatie IPV een belangrijke hefboom ontwikkeld om de uitdagingen van de arbeidsmarkt aan te gaan. Goed twintig jaar geleden startte IPV met opleidings- en tewerkstellingsinitiatieven voor risicogroepen. Al snel evolueerde dit naar opleiding voor iedereen, en sinds ongeveer tien jaar is de werking breed opengetrokken naar ondersteuning van opleidingsplanning en leerbeleid.

Om de toekomstige uitdagingen ten volle het hoofd te kunnen bieden, hebben de sociale partners aan IPV een nieuwe missie meegegeven. In een notendop: IPV moet van een opleidingsadviseur evolueren naar een personeelsadviseur. IPV moet voedingsbedrijven en hun werknemers een voordeel geven op de arbeidsmarkt van de toekomst, vooral door de juiste competenties te voorzien en te ontwikkelen. En door bedrijven te ondersteunen in een lange termijnvisie op personeelsplanning, functies en werknemersbehoeften.

Wie volgt er opleiding?

Werknemers opleiden blijft kerntaak IPV

De IPV-opleidingen doen het goed, ook buiten de grenzen van de sector. IPV werkt voor een brede groep van werknemers. In de eerste plaats voor de arbeiders en bedienden uit de voedingsindustrie (paritaire comités 118 en 220). Maar ook werknemers uit andere sectoren en paritaire comités kunnen IPV-opleidingen volgen dankzij overeenkomsten met hun sectororganisaties. De deelnemers buiten PC 118 en 220 nemen de laatste jaren toe.

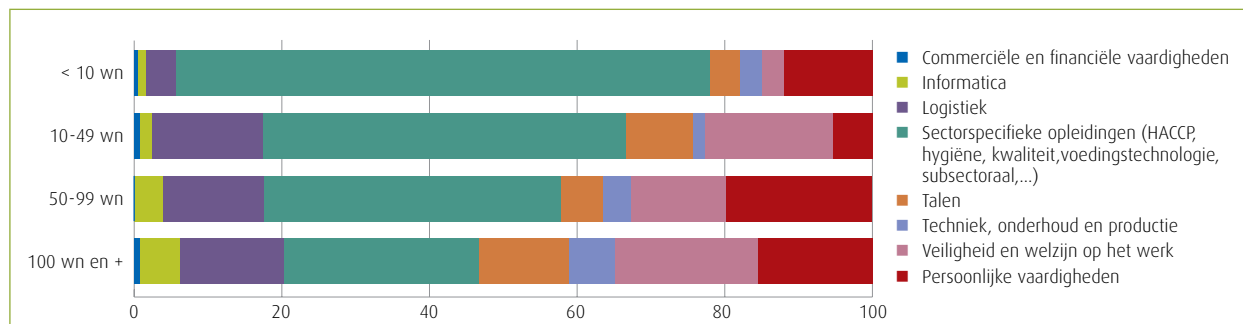
Meer dan 30.000 deelnemers

In 2012 volgden meer dan 30.000 deelnemers een IPV-opleiding. Ongeveer 90% daarvan behoorde tot PC 118 en 220. In 2012 kwam de deelname van

werknemers uit PC 119 (voedingshandel) op gang, met al meer dan 1.100 deelnemers. Ook namen een 1000-tal uitzendkrachten in voedingsbedrijven en bedienden van het aanvullend nationaal paritair comité deel aan de IPV-opleidingen.

Sectorspecifieke opleidingen meest populair

Binnen de voedingsindustrie waren de sectorspecifieke opleidingen, voornamelijk in het domein van kwaliteit en voedselveiligheid, het meest populair, met een aandeel van 30%. Opleidingen die te maken hebben met veiligheid en welzijn op de werkvloer en milieu scoorden ook goed.

Vanaf 20 werknemers neemt 2 van de 3 voedingsbedrijven deel aan IPV-opleiding

IPV bereikt twee van de drie voedingsbedrijven met meer dan 20 werknemers. Ook kleine bedrijven, veelal bakkerijen, vinden jaar na jaar beter hun weg naar de IPV-opleidingen. In 2012 maakte 11% van de bedrijven met minder dan 20 werknemers gebruik van het opleidingsaanbod.

	% bereikte werkgevers	% bereikte werknemers
<10		8,3%
10 - 19	10,8%	21,1%
20 - 49		53,0%
50 - 99	64,6%	78,1%
>100		97,3%
Totaal	19,7%	19,7%

Eén op vijf werknemers in de voedingsindustrie volgt een IPV-opleiding

De impact van IPV binnen de voedingsindustrie neemt jaar na jaar toe: ruim 17.000 werknemers, één op vijf, volgde in 2012 een IPV-opleiding. In 2006 bedroeg dit aandeel nog maar 12%.

Gelijk aandeel arbeiders - bedienden

Arbeiders en bedienden worden ongeveer in gelijke mate bereikt, telkens 20%.

Statuut	2006	2009	2012
Arbeider	11,3 %	17,0%	19,6%
Bediende	13,1 %	18,0%	20,4%
Totaal	11,9 %	17,4%	19,9%

Bereik werknemers naar geslacht, in % van het aantal werknemers

Vrouwen volgen minder opleiding

Vrouwen komen opmerkelijk minder aan bod dan mannen. Net zoals andere jaren was dit ook in 2012 zo. Slechts 14% van de vrouwelijke werknemers volgde een IPV-opleiding, van de mannelijke werknemers maar liefst 23%.

Geslacht	2006	2009	2012
Vrouw	8,9 %	13,4%	14,4%
Man	13,6 %	19,4%	23,0%
Totaal	11,9 %	17,4%	19,9%

Bereik werknemers naar geslacht, in % van het aantal werknemers

“Door de automatisatie van de productielijnen wordt opleiding steeds belangrijker.”

Een op vijf werknemers die IPV bereikt, is laaggeschoold

Naast ongeveer een op drie van de hooggeschoolden (bachelor + master) en ongeveer een op vijf van de middengeschoolden (HSO), leidde IPV toch telkens ruim een op tien van de werknemers met een diploma lager onderwijs of een diploma lager secundair onderwijs op.

	2006	2009	2012
Lager onderwijs	4,4%	9,5%	11,0%
Lager secundair onderwijs	11,3%	14,2%	13,1%
Hoger secundair onderwijs	11,9%	18,0%	19,6%
Bachelor	15,1%	21,1%	32,8%
Master	21,1%	25,4%	37,3%
Totaal	11,9%	17,4%	19,9%

Eén vijfde van 45-plussers volgt IPV-opleiding

Oudere werknemers komen ruim aan bod in de IPV-opleidingen. In 2012 bereikte IPV ruim één op vijf van alle 45-plussers.

Leeftijdsklasse	2006	2009	2012
< 30 jaar	10,0 %	12,5%	15,1%
30 – 44 jaar	13,4 %	18,8%	20,7%
45 en + jaar	11,2 %	19,2%	21,9%
Totaal	11,9 %	17,4%	19,9%

Bereik werknemers per leeftijdscategorie, in % van het aantal werknemers

Kan opleiding nog verder **geprofessionaliseerd** worden?

Investeren in opleidingsinfrastructuur

Opleiding tot verpakkingsoperator

In juni 2012 opende het Vlaams Huis van de Voeding in de oude Rodenbach-bottelarij in Roeselare. Op deze site opende tegelijk het **Opleidingsatelier van de Voeding**. Werkzoekenden, uitzendkrachten, werknemers en scholen krijgen hier een praktijkgerichte opleiding 'verpakkingsoperator'. Voedingsbedrijven die hun werknemers laten opleiden kunnen beroep doen op IPV voor een financiële tussenkomst. In het eerste jaar na de opening werden 180 mensen opgeleid.

Opgeleide werknemers nodig om geautomatiseerde productieprocessen te beheren

De productieprocessen in voedingsbedrijven zijn steeds meer geautomatiseerd. Om deze productielijnen te besturen en superviseren hebben werknemers een stevige achtergrond nodig. Ze moeten beschikken over voldoende logisch denkvermogen en probleemoplossend denken, om bijvoorbeeld pannes te kunnen diagnosticeren en oplossen.

Het project **Key Process** wil ervoor zorgen dat (toekomstige) werknemers de nodige competenties kunnen verwerven om mee te draaien in de voedingsbedrijven van de toekomst. In 2012 werd het projectdossier opgesteld en ingediend. Van september 2013 tot augustus 2017 zullen 700 mensen opgeleid worden.

In het kader van Key Process zal er in Henegouwen een speciale opleidingsinfrastructuur opgericht worden. Het opleidingscentrum FormAlim in Verviers zal 3 didactische tools upgraden. Het e-learningpakket Media Eval zal een speciaal luik over de voedingsindustrie krijgen, waardoor het pakket bruikbaar is om werknemers in de voedingsindustrie op te leiden. Daarnaast zal bijkomend didactisch materiaal ontwikkeld worden in de vorm van Powerpointpresentaties, filmpjes, syllabi,

E-learning instrument voor brouwerijen: hoe brouw ik bier op een kwalitatieve manier?

Bier brouwen is in de loop van jaren sterk geprofessionaliseerd. Onder andere de toenemende interesse in speciaalbieren, aandacht voor voedselveiligheid, nieuwe productietechnieken en innovatieve verpakkingen hebben hiervoor gezorgd. In 2012 heeft IPV een project ingediend bij WagrALIM om een didactische website te ontwikkelen. **FormaBière** zal een leerinstrument worden waarmee brouwerijen hun productieoperatoren kunnen opleiden.

Opleidingsoverleg in ondernemingsraad: met nog meer kennis van zaken

De sociale partners van de voedingsindustrie vinden het belangrijk dat opleiding meer aan bod komt in het sociaal overleg op bedrijfsniveau. Sinds 2011 zit verplicht overleg over het opleidingsplan (en het onthaalbeleid) vervat in het sectorakkoord. Dit overleg is tevens een voorwaarde om tussenkomsten van IPV te ontvangen.

Om leden van de ondernemingsraad te ondersteunen in dit overleg heeft IPV een praktische gids over opleidingsplanning opgesteld. "Opleiding, maak er werk van!" bestaat uit concrete tips en vragen:

- Waar staat mijn bedrijf op vlak van opleiding?
- Hoe overtuig ik mijn werkgever én collega's van het belang van opleiding?
- Wat zijn de wettelijke bepalingen in verband met opleiding?
- Wat is een opleidingsplan en hoe maak je dat?

Op basis van deze gids werd in 2012 van start gegaan met de vorming van vakbondsafgevaardigden. Ondertussen volgden bijna 500 vakbondsafgevaardigden deze vorming.

Ondersteuning via thematische websites

Competentiebeheer

In 2012 werd www.competentindevoeding.be gelanceerd. Via deze website wil IPV voedingsbedrijven ondersteunen op vlak van competentieontwikkeling, via het aanbieden van instrumenten en methodes, uitgetest en aangepast aan de sector.

Onthaalbeleid nieuwkomers

Een goed onthaalbeleid vermindert te snelle uitstroom van pas angeworven personeel. Het zorgt ervoor dat de rekruteringsinspanningen, die steeds meer tijd en geld kosten, niet verloren gaan. In 2011 werden wettelijke informatie, praktische info, checklists, instrumenten en nuttige tips gebundeld op een website www.beteronthaal.be. In 2012 werd dit verder uitgebreid met getuigenissen uit de sector.

Voedselveiligheid en kwaliteit

Het is van doorslaggevend belang voor de voedingsindustrie om permanent aandacht te besteden aan het verbeteren van de kwaliteit en de veiligheid van de voedingsmiddelen en de productieprocessen. De grote interesse in de opleidingen Voedselveiligheid tonen dit aan. Naast opleidingen biedt IPV instrumenten aan om interne opleiding te vereenvoudigen en verbeteren.

www.vliegindesoep.be is een gratis opleidingstool waarmee u de basisregels over hygiëne in ongeveer een kwartiertje overloopt. Goed als opfrissing voor medewerkers of om nieuwkomers snel startklaar te krijgen.

www.leertipsvoedselveiligheid.be is een instrument om het effect van uw interne trainingen over hygiëne en voedselveiligheid te verhogen. Dit zowel voor klassieke groepsopleidingen, werkplekleren, zelfstudie of andere leervormen.

MAURICET.BE

Ruimer personeelsadvies

Adviesrol wordt steeds belangrijker

Leren is meer dan opleiden. Daarom onderneemt IPV al meerdere jaren allerlei acties om het beheer en de ontwikkeling van competenties in voedingsbedrijven te stimuleren: bedrijfsbezoeken, netwerkmomenten, advies op maat, ondersteuning diversiteitsplannen/dossiers ervaringsfonds en verspreiding van tools.

Koers richting personeelsadvies is ingezet!

IPV kreeg van zijn sociale partners de opdracht om van een opleidingsadviseur te ontwikkelen naar een personeelsadviseur. Met een nieuwe dienstverlening is eind 2012 een eerste stap in die richting gezet: de **HR-scan**.

Samen met een IPV-adviseur of een externe partner krijgen voedingsbedrijven de kans om in te zoomen op thema's zoals personeelsplanning, aanwerving, onthaal van nieuwkomers, opleiding, interne communicatie ...

Het resultaat is een foto van het bedrijf: een zicht op de huidige situatie, waarbij zowel de sterke punten als de verbeterpunten in kaart worden gebracht. Na de analyse coacht de externe partner de HR-verantwoordelijke om de belangrijkste verbeterpunten concreet aan te pakken.

Met deze oefening wordt het mogelijk om werk te maken van onder andere een degelijk leeftijdsbewust personeelsbeleid (CAO 104), loopbaanplanning, werkbaarheid, enz ...

Deze nieuwe dienstverlening werd via acht regionale bijeenkomsten gelanceerd bij ruim 100 HR-verantwoordelijken. Ondertussen werden meer dan 30 piloottrajecten opgestart.

Instream **bevorderen**, uitstroom **begeleiden**

Voedingsmiddelentechnologie, een studiedomein met toekomst

De samenwerking met het onderwijs is een belangrijke pijler in de IPV-werking. Dit is nodig om goede startkwalificaties te stimuleren bij de toekomstige werknemers en om instroom in de sector te stimuleren. Vooral de samenwerking met het secundair onderwijs kent een lange traditie, maar sinds 2012 bouwt IPV ook de samenwerking met het hoger onderwijs uit.

Bepaalde bachelors en masters hebben een afstudeer richting in voedingsindustrie, voedingsmiddelentechnologie of agro-industrie. Gezien de stabiele werkgelegenheid in de sector staan deze afstudeer richtingen garant voor snelle tewerkstelling na het afstuderen.

IPV wil de dialoog tussen voedingsbedrijven, food professionals, hoger onderwijs en studenten bevorderen. Daarnaast wil ze de instroom in deze voedingsgerichte studierichtingen stimuleren door ze bekend te maken onder scholieren. Daarom heeft IPV het online platform www.foodtechnologists.be opgericht. Opleidingen, stageplaatsen, vacatures, seminars en nieuws binnen het domein voedings-technologie worden er verzameld.

Eerste aanzet tot sectoral branding

Op de website www.foodatwork.info informeert IPV het ruime publiek over de voedingsindustrie

en werken in de voedingsindustrie. Cijfermateriaal, foto's en concrete vacatures geven een beeld van de mogelijkheden. Daarnaast kunnen werkgevers op de website ook tips vinden om de aantrekkelijkheid van hun bedrijf voor potentiële werknemers te verhogen.

Ontslagen werknemers hebben individueel recht op opleiding

Al verscheidene jaren kunnen werknemers die getroffen worden door een collectief ontslag bij IPV terecht voor opleidingen die hun kansen op een nieuwe job verhogen. Sinds 2012 biedt IPV ook bij een 'individueel ontslag' tussenkomsten voor opleidingen van ex-werknemers (tot 2500 euro per persoon).

A man in a red shirt is leaning over a desk, looking at a document. He is holding a blue pen. In the background, there are several computer monitors displaying various data and charts. The office environment is visible, with other people and equipment in the distance.

IPV vzw

Opleidingsadviseur
van de voedingsindustrie

Birminghamstraat 225
1070 Anderlecht
Tel. 02/52 88 930
Fax 02/52 88 940

www.ipv.be